

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 6308

Tarih : 12.07.2024

14168

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **12.07.2024**

Gülderen VARLI

Van Milletvekili

13 Temmuz 1930'da Van'ın Erciş ilçesinde Zilan Katliamı olarak tarihe geçen olaylarda binlerce insan katledilirken yaşam alanları yakılıp yıkılmıştır. Açık kaynaklara göre sayılar değişmekle birlikte 1930 yılında Erciş bölgesinden 15 binden fazla insan yaşamını yitirmiş, yüzlerce köy yakılmış ve bölgede yaşayanlar kitlesel bir şekilde göç ettirilerek bölgenin demografik yapısı değiştirilmiştir. 1930 yılında yaşanan bu katliamdan sonra binlerce insan tutuklanıp farklı illere sürgün edilmiştir. Ercişli ailelerden bize aktarılan ve bazı yazılı kaynaklarda yer alan bilgilere göre; katliamdan sonra isyancı diye tutuklanıp Adana hapisanesine sürgün edilen binden fazla kişi olduğu, ancak tutuklanıp sürgün edilen binden fazla insanın cezaevlerinde bulaşıcı hastalıklara yakalandığı ve çoğu mahpusun hapisanede veya sürgünde yaşamını yitirdiği belirtilmiştir.

Ayrıca Zilan Vadisinde yapılan HES'lerden sonra çayın üzerinde inşa edilen Koçköprü Barajı'nda su seviyesinin düşürülmesi üzerine 12 Aralık 2022'de çok sayıda insan kemiği ortaya çıkmıştı. Van Barosu İnsan Hakları Merkezi öncülüğünde İnsan Hakları Derneği (İHD), Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) Van Şubeleri ile Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) Van Temsilciliği ve Van Tarihi Eserleri Koruma Araştırma Geliştirme Derneği (Çev-Der), 22 Aralık'ta bölgeye giderek incelemelerde bulunmuştur. Yapılan inceleme ve bulgular sonucunda avukatlar, kıyıya vuran kemiklerin toplatılması ve incelenmesi için Erciş Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvuruda bulunmuştur. Van Barosundan elde edilen bilgiye göre; "yapılan başvuru dosyasının halihazırda hala açık olduğu ve son olarak ATK'den rapor geldiği,

gelen raporda başvuruya konu olan kemiklerin insan kemiği olduğu ve bu kemiklerin 50 yıl ile daha öncesine ait olduğu belirtilmiştir. Ayrıca suyun altında kalan mezarlık ve mezarlık alanlarında bulunan kemiklere ilişkin yapılan başvuruya takipsizlik verilme ihtimali vardır. Çünkü kemiklerin uzun bir süre su altında kaldığı için DNA konusunda elverişli olmadığı” belirtilmektedir.

Bu bağlamda;

1. 13 Temmuz 1930’da yaşanan Zilan katliamından sonra tutuklanan kişi sayısı kaçtır? Tutuklandıktan sonra Adana hapisanesine sürgün edilen kişi sayısı kaçtır?
2. Zilan katliamından sonra isyancı denilerek tutuklandıktan sonra sürgünde yaşamını yitiren bine yakın mahpusun olduğu İddiaları doğru mu?
3. Zilan Katliamı öncesi ve sonrasında yaşanan hukuksuz uygulamalara ilişkin yapılan çalışmalar nelerdir? Buna ilişkin yapılan çalışmalar arşivlerde var ise kamuoyu ile neden paylaşılmamaktadır?
4. Koçköprü Barajı’nda su seviyesinin düşürülmesiyle 12 Aralık 2022’de çok sayıda insan kemiğinin ortaya çıkmasına ilişkin bakanlığınızın yaptığı bir çalışma var mıdır?
5. Bakanlığınız tarafından kemiklerin ortaya çıktığı bölgeye ilişkin yapılan herhangi bir inceleme var mı? Konuya ilişkin başlatılan herhangi bir soruşturma var mıdır? Yapılan herhangi bir inceleme ve soruşturma var ise neden açıklanmamaktadır?